

CRNA GORA

ZAVOD ZA STATISTIKU

IV Proleterske 2, 81000 Podgorica

Tel: +382 (0) 20 230 811

Fax: +382 (0) 20 230 814

E-mail: contact@monstat.org

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ZA 2017. GODINU

Indeks prometa u uslugama

Odgovorno lice: Milena Jolić

Odsjek: Odsjek poslovnih statistika i kratkoročnih indikatora

Sadržaj:

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju	1
1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja	1
1.2 Pravni osnov	1
1.3 Statističke jedinice	1
1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja.....	1
1.4.1 Sektori.....	1
1.4.2 Statistička populacija	1
1.5 Referentna geografska oblast.....	1
1.6 Koncepti i definicije	1
1.7 Klasifikacije	2
1.8 Frekvencija prikupljanja podataka	2
1.9 Dinamika objavljivanja podataka.....	2
1.10 Metodologija	2
1.11 Bazni period	2
1.12 Jedinica mjere.....	2
1.13 Izvor podataka	2
1.14 Metod prikupljanja podataka.....	2
2. Relevantnost - Korisnici podataka	2
2.1 Potrebe korisnika	2
2.2 Zadovoljstvo korisnika.....	3
3. Tačnost i pouzdanost	3
3.1 Tačnost - Opšta ocjena	3
3.2 Uzoračka greška	3
3.3 Neuzoračka greška	3
3.3.1 Greška obuhvata	3
3.3.2 Greška mjerenja.....	4
3.3.3 Greška neodaziva	4
3.3.4 Greška u obradi podataka	4
3.4 Sezonska prilagođavanja.....	4
3.5 Revizija podataka	4
3.5.1 Politika revizije podataka	4
3.5.2 Praksa revizije podataka.....	4
3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka (A6).....	4
4. Pravovremenost i tačnost objave podataka	4
4.1 Pravovremenost	4
4.2 Tačnost objave podataka.....	5
5. Dostupnost i jasnoća	5
5.1 Kalendar objave podataka	5
5.2 Pristup kalendaru objave podataka	5
5.3 Saopštenja	5
5.4 Publikacije	5
5.5 Onlajn baza podataka	6
5.6 Pristup mikro padacima	6
5.7 Popunjenost metadate	6
6. Uporedivost	6
6.1 Prostorna uporedivost	6
6.2 Vremenska uporedivost	6

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju

1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja

Kvartalno istraživanje o prometu u uslužnim oblastima ima za cilj da se obračunaju indikatori koji su potrebni za analizu strukture djelatnosti usluga, konjunktturnih kretanja, obima i strukture prometa u oblastima koje obuhvata pojam ostale usluge, strukture i konkurentnosti ekonomskih subjekata na određenom nivou djelatnosti, kao i da opiše ekonomiju preko posmatranja aktivnosti jedinica, uključenih u ekonomsku aktivnost.

1.2 Pravni osnov

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ([Sl.list Crne Gore] br. 18/12) definisane su odredbe za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka. Zakon pruža Zavodu za statistiku jasno i široko pravno ovlaštenje da prikuplja i pristupa podacima potrebnim za sprovođenje Programa i Godišnjeg plana. Zakon daje prioritet upotrebi administrativnih podataka, kao i pravo pristupa individualnim podacima koja su rezultat istraživanja ostalih proizvođača zvanične statistike. Kao dopuna zakonskim odredbama, Zavod za statistiku je potpisao nekoliko memoranduma o saradnji sa imaoćima administrativnih podataka.

1.3 Statističke jedinice

Jedinice statističkog posmatranja su preduzeća sa osnovnom djelatnošću u sledećim uslužnim djelatnostima : G, H, I, J, K, L, M, N, P, K, R i S NACE Rev.2

1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja

1.4.1 Sektori

Izveštajne jedinice su poslovni subjekti klasifikovani u Statističkom poslovnom registru sa pretežnom djelatnosti u sledećim uslužnim djelatnostima: G, H, I, J, K, L, M, N, P, K, R i S NACE Rev.2

Iz obuhvata su isključeni preduzetnici i preduzeća koja imaju promet= 0. Klasifikacija preduzeća se vrši prema broju zaposlenih:

- Klasa 1: 0 – 9
- Klasa 2: 10 – 49
- Klasa 3: 50 – 249
- Klasa 4: >250

1.4.2 Statistička populacija

Okvir za uzorak je baziran na podacima iz Statističkog poslovnog registra Zavoda za statistiku Crne Gore i obuhvata sve aktivne poslove u oblasti H, I, J, K, L, M, N, P, K, R i S Nace . Rev.2. Isključeni su preduzetnici i preduzeća koja imaju promet = 0. Klasifikacija preduzeća se vrši prema broju zaposlenih:

- Klasa 1: 0 – 9
- Klasa 2: 10 - 49
- Klasa 3: 50 – 249
- Klasa 4: >250

Uzorak obuhvata sva preduzeća u klasi 3 i 4 kao i preduzeća čiji je godišnji promet veći od 5 000 000EUR, a ostatak je određen metodom slučajnog uzorka.

1.5 Referentna geografska oblast

Podaci se odnose na čitavu teritoriju Crne Gore.

1.6 Koncepti i definicije

Indeksi prometa u ostalim uslugama pokazuju dinamiku vrijednosti prometa u posmatranom sektoru ostalih usluga.

Promet obuhvata ukupne prihode izvještajne jedinice tokom posmatranog perioda i odgovara prodaji roba i usluga trećim licima.

Promet uključuje sve obaveze i poreze na dobra i usluge fakturisane od strane izvještajne jedinice izuzimajući PDV koje jedinica fakturise vis-a-vis potrošačima i slični porezi direktno povezani sa prometom.

Broj zaposlenih - definiše se kao ukupan broj zaposlenih koji rade u jedinici posmatranja (uključujući vlasnike, partnere koji redovno rade i neplaćene porodične radnike).

Radni sati uključuju radno vrijeme koje zaposleni provode u obavljanju poslovnih aktivnosti tokom kvartala.

1.7 Klasifikacije

KD 2010

1.8 Frekvencija prikupljanja podataka

Kvartalno.

1.9 Dinamika objavljivanja podataka

Kvartalno.

1.10 Metodologija

Metodologija Kvartalnog istraživanja ostalih usluga je dostupna na web sajtu MONSTATa: http://www.monstat.org/userfiles/file/Ostale%20usluge/Ostale%20usluge_Metodlogija.pdf

1.11 Bazni period

Za baznu godinu se uzima 2010. godina.

1.12 Jedinica mjere

Promet - u EUR

Broj radnika - broičano

Promjene u odnosu na prethodni period - procentualno (%)

1.13 Izvor podataka

Podaci se prikupljaju na osnovu uzorka izvještajnih jedinica koje su registrovane u Statističkom biznis registru u sektorima G, H, I, J, K, L, M, N, P, Q, R i S Klasifikacije djelatnosti 2010. Preduzeća popunjavaju podatke na osnovu knjigovodstvene evidencije.

1.14 Metod prikupljanja podataka

Podaci se prikupljaju putem upitnika (poštom, mailom ili faksom).

2. Relevantnost - Korisnici podataka

2.1 Potrebe korisnika

Međunarodni korisnici:

- Eurostat
- Svjetska banka
- UN organizacije
- Međunarodni monetarni fond

Nacionalni korisnici:

- Ministarstva i drugi organi javne uprave
- Lokalne samouprave i drugi organi lokalne uprave

- Centralna banka
- nevladine organizacije
- studenti
- istraživači
- mediji

2.2 Zadovoljstvo korisnika

U cilju utvrđivanja zadovoljstva korisnika kvalitetom podataka i utvrđivanjem njihovih potreba, Zavod za statistiku po prvi put sprovodi "Istraživanje o zadovoljstvu korisnika" u 2017. godini. Istraživanje je realizovano u periodu od 1. septembra do 20. oktobra. Link sa anketom je poslat svim korisnicima koji su u periodu od 2013-2017 poslali zahtjev za podacima na zvaničnu mail adresu. Pored toga, upitnik je postavljen na web stranici Zavoda za statistiku. U toku je obrada podataka dobijenih navedenim istraživanjem, dok ćemo konačne rezultate imati do kraja godine, kako za ukupno zadovoljstvo korisnika, tako i po oblastima.

3. Tačnost i pouzdanost

3.1 Tačnost - Opšta ocjena

Kvartalno istraživanje o prometu u uslužnim oblastima se radi na bazi uzorka i podaci se dobijaju izvještajnom metodom pa su podložni uobičajenim vrstama greške u vezi sa tehnikom uzorkovanja, neuzorkovanim greškama, greškama prilikom obrade i neodgovora.

3.2 Uzoračka greška

Kvartalno istraživanje ostalih usluga se radi na bazi uzorka. Uključena su sva preduzeća u klasi 3 i 4 kao i preduzeća čiji je godišnji promet veći od 5 000 000EUR, a ostatak je odredjen metodom slučajnog uzorka pa je logično da postoji greška prilikom nasumičnog uzorkovanja. Varijacija je relativna mjera tačnosti ocjene podataka. Pored ove mjere računa se i donja i gornja granica intervala povjerenja.

Indikatori uzoračke greške (A1)

Uzoračka greška se redovno računa za indekse prometa u oblasti usluga. Uzoračka greška ukupnog indeksa prometa za usluge je u principu mala i u prosjeku je iznosila 0,01 u toku 2016. godine. Isto toliko je iznosio i koeficijent varijacije.

3.3 Neuzoračka greška

Ne-uzoračke greške se vežu za ostale greške koje nisu vezane za uzorak. U ne-uzoračke greške spadaju: greška obuhvata, greška mjerenja, greška odaziva i greška obrade.

3.3.1 Greška obuhvata

Greška obuhvata je razlika između populacije u okviru i ciljane populacije. U greške obuhvata spadaju: prekomjerni i nedovoljni obuhvat.

Indikator greške obuhvata (A2)

Prekomjerni obuhvat se javlja u slučaju kada preduzeće registrovano u oblasti usluga koja je predmet posmatranja, dostavi informaciju da se bavi nekom drugom djelatnošću što znači da nije trebalo da se nađe u okviru za izbor uzorka. Samo 1,23% jedinica u uzorku u 2016. godini je definisano kao prekomjerni obuhvat, što nema uticaja na finalni rezultat. Nedovoljni obuhvat može izazvati potcjenjivanje, jer jedinice koje su ostale van okvira mogu da utiču na krajnji rezultat. Iz tog razloga pravi se procjena uticaja jedinica koje nisu sadržane u obuhvatu. U nedovoljan obuhvat spadaju jedinice koje se bave uslugama, a registrovane su u drugoj djelatnosti, kao i ona preduzeća koja se registruju u toku posmatrane godine, a van su okvira za formiranje uzorka. Učešće nedovoljnog obuhvata u 2016. godini je bilo 2.3%.

3.3.2 Greška mjerenja

Greške mjerenja su greške koje se javljaju u toku prikupljanja podataka i uzrokuju razlike između evidentirane i stvarne vrijednosti varijable. Posrednom analizom, na osnovu rezultata unosa, vrši se ispravka. Svake godine se od izvještajnih jedinica traže iste varijable, što olakšava popunjavanje upitnika.

3.3.3 Greška neodaziva

Greške neodaziva se javljaju kada nedostaju odgovori na jedno ili na sva pitanja upitnika. U greške neodaziva spadaju: 1. Greške neodaziva na nivou polja, tj. varijable, 2. Greške neodaziva na nivou jedinice posmatranja (upitnika).

Stopa neodaziva jedinica (A3)

Stopa neodaziva jedinice se izracunava kao odnos broja izvještajnih jedinica koje nijesu odgovorile na upitnik i ukupnog broja prihvatljivih izvještajnih jedinica u uzorku. U kvartalnom istraživanju usluga, stopa neodaziva jedinica je u 2017 godini iznosila oko 5.6%.

Stopa neodaziva za temu

Stopa neodaziva na nivou polja predstavlja odnos anketiranih jedinica koje nisu odgovorile na dato pitanje i ukupnog broja anketiranih jedinica.

3.3.4 Greška u obradi podataka

Prikupljeni podaci prolaze kroz niz procesa prije konacne ocjene, a to su: sifriranje, unos, editovanje, imputacije, ponderisanje, tabeliranje itd. Greške napravljene u ovim fazama nazivaju se greskama obrade.

Stopa imputacije

Nije dostupno.

3.4 Sezonska prilagođavanja

Nije dostupno.

3.5 Revizija podataka

3.5.1 Politika revizije podataka

Zavod za statistiku je usvojio politiku revizije i ista je dostupna na web sajtu:

<http://www.monstat.org/userfiles/file/o%20nama/2017/Politika%20revizije.pdf>

3.5.2 Praksa revizije podataka

U kvartalnom istraživanju ostalih usluga se koriste redovne revizije. Velike i neplanirane revizije se koriste samo u posebnim slučajevima definisanim politikom revizije.

3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka (A6)

Nije dostupno.

4. Pravovremenost i tačnost objave podataka

4.1 Pravovremenost

Podaci se objavljuju 50 dana nakon završetka posmatranog perioda.

Vremenski jaz objave preliminarnih podataka

Indikator pravovremenosti objave preliminarnih podataka predstavlja vrijeme između datuma posljednjeg dana referentnog perioda i datuma objave prvih podataka. On se može prikazati formulom:

$T1 = d_{\text{fst}} - d_{\text{ref}}$

$T1 = 505 \text{ dana}$

d_{fst} - datum izlaska prvih rezultata

d_{ref} - posljednji dan (datum) referentnog perioda

Rokovi za objavljivanje podataka istraživanja ostalih usluga u toku 2016. godine su ispunjeni u skladu sa kalendarom objavljivanja. Kalendar objavljivanja podataka je dostupan na sledećoj web adresi:

http://monstat.org/userfiles/file/o%20nama/2017/Kalendar_2017_-%20MONSTAT.pdf

Vremenski jaz objave konačnih podataka

Indikator pravovremenosti objave konačnih podataka predstavlja vrijeme između datuma posljednjeg dana referentnog perioda i datuma objave konačnih podataka. Podaci ostalih usluga se objavljuju 50 dana nakon završetka referentnog perioda u skladu sa Kalendarom objavljivanja podataka. Podaci novog saopštenja se tretiraju kao preliminarni sve do izlaska novog saopštenja pa je vremenski jaz objave konačnih podataka u kvartalnom saopštenju ostalih usluga 115 dana.

4.2 Tačnost objave podataka

Indikator tačnosti predstavlja vremensku razliku između stvarne objave podataka i planirane objave podataka. $P3 = d_{\text{act}} - d_{\text{sch}}$ Što se tiče istraživanja ostale usluge, tačnost = 0, što znači da su podaci objavljeni u skladu sa Kalendarom objave podataka.

5. Dostupnost i jasnoća

5.1 Kalendar objave podataka

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore" br. 18/12) se propisuje da proizvođači zvanične statistike pripremaju, ažuriraju i objavljuju Kalendar objavljivanja statističkih podataka. Objavljuje se na internet stranici Zavoda za statistiku najkasnije do 20. decembra za narednu godinu, za sve proizvođače zvanične statistike koji uključuje datume objavljivanja statističkih podataka. Svaka promjena u datumu objavljivanja u Kalendaru objavljuje se unaprijed u skladu sa Procedurom o neplaniranim revizijama.

5.2 Pristup kalendaru objave podataka

http://monstat.org/userfiles/file/o%20nama/2017/Kalendar_2017_-%20MONSTAT.pdf

5.3 Saopštenja

Kvartalna saopštenja ostalih usluga su dostupna na sajtu:

<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1594&pageid=1122>

5.4 Publikacije

Zavod za statistiku objavljuje sljedeće redovne publikacije:

1. Mjesečni statistički pregled
2. Statistički Godišnjak
3. Crna Gora u brojkama
4. Godišnja statistika saobraćaja, skladištenja i veza
5. Broj i struktura poslovnih subjekata

Pored navedenih redovnih, Zavod za statistiku objavljuje i vanredne publikacije. Neke od najznačajnijih vanrednih publikacija su sledeće:

1. Žene i muškarci u Crnoj Gori

2. Djeca u Crnoj Gori
3. Najčešće korišćeni statistički podaci

Sve publikacije koje objavljuje Zavod za statistiku dostupne su na sledećem linku:

<http://monstat.org/cg/publikacije.php>

5.5 Onlajn baza podataka

Podaci su dostupni na sajtu: <http://monstat.org/cg/pxweb.php>

5.6 Pristup mikro podacima

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore" br. 18/12) regulisana su pravila pod kojim spoljni korisnici mogu dobiti pristup individualnim podacima za potrebe istraživanja. Članom 58 definisane su vrste naučnih i istraživačkih organizacija koje mogu dobiti takve podatke. Davanje individualnih podataka bez identifikatora moguće je isključivo na pisani zahtjev naučno-istraživačkih ustanova, u svrhu obavljanja naučno-istraživačke djelatnosti, kao i međunarodnih statističkih organizacija i proizvođača statistike iz drugih država. Istraživački subjekt potpisuje Ugovor sa Zavodom za statistiku, kao i Izjavu o poštovanju principa povjerljivosti. Proizvođači zvanične statistike vode posebnu evidenciju o korisnicima i o svrsi za koju su statistički podaci dati na korišćenje.

5.7 Popunjenost metadate

Stopa popunjenosti metadate predstavlja odnos broja popunjenih metadata podataka u odnosu na ukupan broj prihvatljivih metadata polja. Za kvartalno istraživanje ostale usluge, stopa popunjenosti metadata podataka iznosi 100%.

6. Uporedivost

6.1 Prostorna uporedivost

Podaci kvartalnog istraživanja ostale usluge je ista kao u drugim evropskim zemljama pa su samim tim podaci geografski uporedivi sa podacima drugih EU zemalja.

6.2 Vremenska uporedivost

Uporedivi podaci se objavljuju od 2010.godine.

Indikator za uporedivost u vremenu

Dužina uporedivih vremenskih serija se izracunava sledecom formulom:

$$CC1 = Jlast - Jfirst + 1$$

Jlast - broj poslednjeg referentnog perioda objavljene statistike

Jfirst - broj prvog referentnog perioda uporedive statistike

Prema navedenoj formuli, dužina uporedive vremenske serije za istraživanje usluga je 6 godina.